

Η τιμή των Αγίων Λειψάνων στους Ορθοδόξους και η απαξίωσή τους από τους αιρετικούς - Του Αρχιμ. Θεόφιλου Λεμοντζή

/ Γνώμες

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=400248>)

Ένα δεύτερο στοιχείο στην αντιπαράθεση της Ορθόδοξης λατρείας με την αιρετική πρακτική είναι η απόρριψη της τιμητικής προσκύνησης των αγίων λειψάνων και των ιερών εικόνων από τις Προτεσταντικές ομάδες[1]. Επίσης, και η Σύνοδος της Φρανκφούρτης της Δυτικής Εκκλησίας που συγκλήθηκε το 794 από τον Καρλομάγνο απέρριψε τις αποφάσεις της Ζ΄ Οικουμενικής Συνόδου και υποστήριξε ότι οι εικόνες είναι διακοσμητικό στοιχείο των Ναών[2].

Στην Ορθόδοξη Εκκλησία η τιμητική προσκύνηση των αγίων λειψάνων και των ιερών εικόνων στη λατρεία υπαγορεύεται από τη διάκριση Ουσίας και Ενέργειας στο Θεό[3] διάκριση που απορρίπτει η δυτική θεολογία[4]. Αν και αυτή η αλήθεια ακούγεται κάπως δυσνόητη για τον απλό πιστό, όμως έχει μεγάλο θεολογικό βάθος και ο μακαριστός καθηγητής π. Ιωάννης Ρωμανίδης τόνιζε ότι όλες οι αιρέσεις ανέκυψαν εξαιτίας της αδυναμίας των αιρετικών να κάνουν αυτή τη σημαντική διάκριση μεταξύ Ουσίας και Ενέργειας στο Θεό, είτε λόγω αμάθειας,

είτε εσκεμμένως[5].

Αν και η Ουσία του Θεού είναι άγνωστη και ακατάληπτη, όμως γνωρίζουμε τις Ενέργειες Του και μετέχουμε, ενωνόμαστε με αυτές[6]. Το παράδειγμα που θα φέρουμε για να γίνει αυτό κατανοητό είναι αυτό του ήλιου. Ο ήλιος έχει μια συγκεκριμένη ουσία αλλά έχει και τη φωτεινή και τη θερμαντική ενέργεια. Δεν γνωρίζουμε την ουσία του, είναι απροσπέλαστη από εμάς, δεν γνωρίζουμε από τι αποτελείται αλλά αισθανόμαστε, την ενέργειά του, το φως του και τη θερμότητά του. Κατά ανάλογο τρόπο και στο Θεό δεν γνωρίζουμε την Ουσία Του αλλά μας αποκαλύπτεται με τις Ενέργειες Του, με τη Θεία Χάρη Του[7].

Οι Άγιοι ακτινοβολούν το άκτιστο Φως της Θεότητας καθώς μετέχουν στη θεοποιό ενέργεια και δύναμη[8]. Όπως οι Άγιοι είναι γεμάτοι από τη θεοποιό ενέργεια του αγίου Πνεύματος, έτσι και οι εικόνες τους δεν είναι απλά αντικείμενα τέχνης όπως ένας ζωγραφικός πίνακας που έχουμε κρεμασμένο στο τοίχο του σπιτιού μας αλλά είναι φορείς της Θείας Χάρης την οποία φέρουν τα εικονιζόμενα πρωτότυπα[9].

Ακόμη και μετά την κοίμησή του Αγίου η χάρις του αγίου Πνεύματος παραμένει στις ψυχές, στα σώματα, στους τάφους και στις άγιες εικόνες τους[10]. Εφόσον ο Άγιος μετέχει της χάριτος του Θεού κατά συνέπεια μέτοχοι χάριτος γίνονται και οι εικόνες τους[11]. Η Θεία Χάρη και η αγιότητα του εικονιζόμενου πρωτοτύπου μετέχεται από τους πιστούς που την προσκυνούν και τους αγιάζει[12].

Η παρουσία της άκτιστης Χάρης του παναγίου Πνεύματος στα πρωτότυπα εικονιζόμενα πρόσωπα και κατά συνέπεια στις εικόνες τους ερμηνεύει τις θαυματουργίες των εικόνων αφού, όπως λέγει η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος, «διά τῶν ἁγίων εἰκόνων φαίνονται οἱ ἅγιοι θαυματουργοῦντες». Τα θαύματα των εικόνων λοιπόν συνδέονται άμεσα με τα εικονιζόμενα πρόσωπα, τα οποία όμως οφείλουν τη θαυματουργική δύναμή τους στη Χάρη του Θεού[13].

Η Θεία Χάρη, δεν εγκαταλείπει τα σώματά των Αγίων μετά την κοίμησή τους[14]. Έτσι κατανοείται και η θαυματουργική δύναμη των λειψάνων των Αγίων[15]. Αυτή η άκτιστη ενέργεια του Θεού, η Θεία Χάρη, γίνεται αντιληπτή πολλές φορές από τους πιστούς αισθητώς και ως ευωδία αλλά και δια των θαυμάτων που ενεργούνται. Αν και από τη φύση Του προσκυνητός είναι μόνο ο αΐδιος και άκτιστος Θεός, οι Άγιοι, είναι προσκυνητοί και τιμώνται όχι καθεαυτοί αλλά μόνον ως μέτοχοι της άκτιστης Θείας Χάρης[16].

Υποσημειώσεις:

[1] Βλ. Αρχιμ. Θεοφίλου Λεμοντζή, Ιχνηλάτης Αληθείας. Έκθεση της Ορθοδόξου

Πίστεως σε αντιπαράθεση με την αιρετική κακοδοξία, Θεσσαλονίκη 2002, σελ.219.

[2] Σ.Κόλλια, ο.π.,σελ. 240.

[3]Βλ.Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτου, Περί θείων ονομάτων,9, PG 3, 916C.Αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας, Θησαυρός, ΙΘ΄, PG 75, 316C. Μ. Βασιλείου, Κατά Εὐνομίου, Ι, Η΄, PG 29, 528C. Ενέργειες του Θεού είναι οι άκτιστες θεϊκές δυνάμεις που εκδηλώνονται στις σχέσεις του Θεού με τον άνθρωπο και τον κόσμο. Όλα τα όντα μετέχουν στην ουσιοποιό ενέργειά Του (δημιουργική ενέργεια, που δίνει την ύπαρξη στα όντα), ενώ τα λογικά όντα (άγγελοι – άνθρωποι) μετέχουν και στη λογοποιό ενέργειά Του (ενέργεια που προικίζει τα όντα με λογική). Οι Άγιοι μετέχουν στη θεοποιό ενέργεια του Θεού. Βλ.Ν. Ματσούκα, Δογματική και Συμβολική Θεολογία, τ. Β΄, Θεσσαλονίκη 1999,σελ. 46-48,181.

[4]Βλ.Χρ.Τερέζη, Ἡ Θεολογική Γνωσιολογία τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1993, σελ. 46-47 και π. Χρίστου Μαλάη, Η αναίρεση του «δόγματος της αναλογίας του όντος» με βάση τα συγγράμματα του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, (διδακτορική διατριβή),Θεσσαλονίκη 2011, σελ.259εξ.

[5] Βλ.Ιωάννου Ρωμανίδη Πρωτοπρεσβυτέρου, Το προπατορικόν αμάρτημα, Αθήνα 1989, σελ.λγ΄έξ.

[6]Ν. Ματσούκα, Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β΄, ο.π., σελ.113-114.

[7] Παρότι ο Θεός είναι ακατάληπτος και απρόσιτος, αποκαλύπτει τον εαυτό Του με τις Ενέργειές Του, με τη μορφή θείων ονομάτων, χαρακτηριστικών και όρων. Βλ. Αγίου Γρηγορίου Νύσσης, Κατά Εὐνομίου ΙΙ,PG 45, 1029Α και Περί ψυχῆς και ἀναστάσεως, PG 46, 25Α.

[8] Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού, Προς τους διαβάλλοντας τας αγίας εικόνas, Λόγος 1, PG 94, 1252BC και 1301Α.

[9] Βλ.ο.π., Λόγος 3, PG 94, 1353B.

[10] Βλ.ο.π., Λόγος 1, PG 94, 1249CD.

[11] Βλ.ο.π.,Λόγος 1,PG 94, 1264B. Βλ. αναλυτικά, Αρχιμ. Θεοφίλου Λεμοντζή, Η θεώρηση των ιερών εικόνων στην Ορθόδοξη θεολογία και οι ανεικονικές αντιλήψεις του Ισλάμ, Εισήγηση στο 20ο θεολογικό συνέδριο Μεταπτυχιακών φοιτητών και Υπ. Διδασκόντων του Μεταπτυχιακού Θεολογικού Συνδέσμου του Τμήματος Θεολογίας του ΕΚΠΑ, στο <https://www.entaksis.gr/> η-θεωρηση-των-εικονων-στην-ορθοδοξη-θε/

[12]Βλ. Δ. Τσελεγγίδη,«Η χαρισματική παρουσία του πρωτοτύπου στην εικόνα του κατά την εικονολογία της Εκκλησίας», στο Οικοδομή και Μαρτυρία – Έκφρασις αγάπης και τιμής εις τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιον, (Β΄ Τιμητικός Τόμος), Κοζάνη 1992, σελ. 405 – 420.

[13] Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού, Προς τους διαβάλλοντας τας αγίας εικόνas, Λόγος 3, PG 94, 1352CD.

[14]Δεκάλογος τῆς κατά Χριστόν νομοθεσίας, PG 150, 1093A.

[15]Αρχιμ. Θεοφίλου Λεμοντζή, Η θεραπεία του κόσμου. Η Ορθόδοξη Θεολογία απέναντι στις σύγχρονες προκλήσεις, Θεσσαλονίκη 2004,σελ. 152.

[16] Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού, Προς τους διαβάλλοντας τας αγίας εικόνas, Λόγος 3,PG 94, 1352C.

(Συνεχίζεται)

Πηγή: pemptousia.gr